

проф. д-р Александър Омарчевски
Катедра „Историческо богословие“ – Ръководител
Богословски факултет
СУ „Св. Климент Охридски“
1000 София, пл. „Света Неделя“ № 19
Регистриран в РАС на НАЦИД по чл. 26, ал. 2 от ЗРАСРБ под № 23046

FAX +3592 9872525
e-mail: omarchev@gmail.com
e-mail: omarchevski@theo.uni-sofia.bg
сл. tel. +3592 9890115/в. 25

София, 31.03.2023 г.

РЕЦЕНЗИЯ

**за представените трудове
за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“
в професионално направление 2.4. Религия и теология
(Въведение в История на Църквата с История на БПЦ),
за нуждите на Богословския факултет (БогФ)
на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ),
обявен в ДВ бр. 100 / 16.12.2022 г.**

Единствен кандидат: доц. д-р Павел Николов Павлов, СУ, БогФ.

Рецензията е изготвена в качеството ми на член на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД 38-50 / 27.01.2023 г. на Ректора на СУ. На първото заседание (Прот. № 1 / 02.03.2023 г.) на научното жури бях избран за негов председател. На същото заседание журито прецени, че представените по конкурса документи от единственият кандидат доц. Павел Павлов съответстват на законовите изисквания. По процедурата няма допуснати нарушения. Кандидатът покрива минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в представените научни трудове за участие в конкурса, поради което допуска до оценяване представената от него научна продукция в горепосочения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“.

Павел Павлов е роден на 16.03.1967 г. През 1982–1987 г. се обучава в Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“, която завършва с отличие. В периода 1989–1993 г. следва специалност Богословие в

Духовната академия (ДА) и Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, която завършва също с отличен успех. През 1992–1998 г. следва специалност История в Историческия факултет на СУ, която завършва семестриално. През 1996–1998 и 2000 г. специализира в Аристотелевия университет в гр. Солун. Защитава ОНС „доктор“ през 2005 г. Владее руски, гръцки и английски езици. Избран е за член на Академичния съвет на СУ, зам.-декан и ръководител на катедра в Богословския факултет. Създател и ръководител на три магистърски програми, автор и редактор на учебници, главен редактор на научното списание на Факултета, ръководител на 1 международен и 4 национални проекта. Организатор и участник в множество международни и национални конференции. По повод 100-годишнината на Богословския факултет и за църковни заслуги е награден от Св. Синод на БПЦ с църковен орден „Св. св. Кирил и Методий“ I степен.

За участие в конкурса кандидатът доц. Павел Павлов е представил списък, в който са включени 1 монография, 3 студии и 17 статии, всички регистрирани в COBISS. Представен е и списък с публикации след хабилитирането му през 2013 г. – общо 43 заглавия.

Приложените публикации удостоверяват необходимите практически и академични постижения на Павел Павлов в областта на Историческото богословие като цяло. Тук е мястото да бъде посочено и издаването на събраните съчинения протойерей Георгий Флоровски, от които досега са публикувани 8 тома в поредицата Православен калейдоскоп. Тази колосална дейност, в която Павлов е съставител, преводач и редактор, заслужено спечели уважението на образованата читателска публика.

Представените за оценка научни трудове на кандидата са публикувани в периода 2014 – 2023 г. Централно място сред тях заема монографията *Учителят Ганчо Велев Ганчев (1921–1998) или за занаята на богослова историк през XX в. (София: УИ, 2022), 286 страници*. Написана е основно на базата на архива на Ганчо Велев. Структурата ѝ включва: Съкращения,

Благодарности, Предисловие, Четири глави с точки и подточки, Заключение, Приложения и Индекси.

Глава първа е озаглавена **Срещу времето: към бъдещето чрез историята** и включва четири точки. Тя има по-скоро въведителен и общ характер и поставя основните репери на изходната позиция на автора. Особено важно е разграничението, което Павлов прави между богослова историк и църковния историк в контекста на втората половина на ХХ в. Обосновката за това разграничение е откровена, смела и емоционална, за което авторът получава моите адмирации. С оглед проясняване на картината са проследени накратко житейските и творческите съдби на двама видни представители на епохата, творили в областта на църковната история – академиците патриарх Кирил и проф. Иван Снегаров. Общо взето, емоцията и искрената любов към учителя са водещите чувства, пронизващи тази глава. В края е предоставена и обща информация за личния архив на Ганчо Велев, върху който е построено неговото жизнеописание.

Глава втора, под надслов **Човекът Ганчо Велев**, се състои от две точки с подточки. Тя е посветена на биографичните данни за Ганчо Велев. Тук авторът, наред с конкретните житейски данни, вплита информация и за други видни негови съвременници, което прави картината по-жива и с наситен колорит.

Глава трета е озаглавена **Харизмата**. В нея са включени две точки с подточки. Това е най-кратката глава в монографията, като в нея е подчертана високата ерудиция на Ганчо Велев и неговия преподавателски метод.

Глава четвърта – **Ганчо Велев и историческото богословие** – включва пет точки с подточки. Тя е посветена на богослова историк Ганчо Велев и широкия обхват на неговата компетентност не само в областта на историята, но и на редица други научни области.

В **Заключението** авторът проследява нерадостния завършек на житейския път на Ганчо Велев. Завършва с размисли върху историята, близкото минало и паметта.

В **Приложенията** са поместени 18 различни по вид документа, които хвърлят допълнителна светлина върху отделни моменти от изложението. Тук трябва да се отбележи и трудната и времеемка работа с необработения и голям по обем архив на Ганчо Велев, който Павлов привежда в един приемлив за работа вид.

В предложената за рецензиране научна продукция са включени и **3 студии**. Първата от тях е посветена на българския светец и покровител св. Йоан Рилски и основания от него Рилски манастир; втората – на екзарх Антим I и същността на Българската екзархия; третата – на блажената памет на мъченически загиналия Неврокопски митрополит Борис.

Представени са и **17 статии**, в които са разгледани различни проблеми и аспекти от богатата история на Българската православна църква. Те могат да се групират в 4 тематични области, посочени от Павлов в Справка за оригинални научни приноси: 1. Богословие, история, християнство, Църква; 2. България и християнството – история, святост, Църква, култура; 3. История на православно богословие в България (XX в.); 4. Съвременни богословски въпроси.

Убедено мога да кажа, че цялата научна продукция на Павлов го представя като богослова историк в смисъла, вложен от него в монографията по отношение на Ганчо Велев.

Приложена е и справка за цитирания на негови публикации – общо 63.

Като цяло текстовете са четивни, написани на добър, плавен, научно издържан и разбираем за читателя български език.

Предложената научна продукция отговаря напълно на националните минимални изисквания за заемане на длъжността „професор“. Няма данни

за плагиатство. Нямам общи публикации или друг вид конфликт на интереси по смисъла на закона.

Павлов преподава редица дисциплини от областта на историческото богословие в Богословския и Историческия факултети на СУ в ОКС „бакалавър“ и „магистър“, както и в СДК за учители, като годишната му натовареност редовно надминава 3–4 пъти изисквания хорариум. Той е титуляр на двете посочени в конкурса дисциплини, но това далеч не е всичко. В различните специалности той води лекциите по още много задължителни и избираеми дисциплини. Има трима успешно защитили докторанти и 38 магистранти.

От представените доказателства е видно, че преподавателската дейност на кандидата е на очакваното за заеманата от него академична длъжност ниво.

Павлов е сладкодумен разказвач, с широки познания, което го прави желан и често канен в медиите събеседник по широка гама църковни въпроси. Доброто познаване на географията той съчетава с огромните усилия, които влага в развитието на християнското поклонничество, както в теоретичен аспект със създадената от него магистърска програма „Християнско поклонничество“, така и на практика с организираните от него Поклонническо-просветен център „Св. Йоан Рилски“ при Софийска света митрополия, както и на Поклонническия път „Рилският Чудотворец“. Той не жали време, сили и средства, за да пътува най-вече из православния свят и да чертае нови маршрути за поклонниците.

В административно отношение е заемал длъжността Ръководител на катедра, а към момента е зам.-декан на Богословския факултет. Член на две комисии към Св. Синод.

Ползва се с безупречна репутация и уважението на академичната общност и студентите. Семейен, баща на пет деца.

След като се запознах с представените в конкурса материали и научни трудове и въз основа на направения анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, потвърждавам, че научните постижения отговарят на изискванията на ЗРАСРБ за заемане от кандидата на академичната длъжност „професор“. Кандидатът удовлетворява минималните национални изисквания в професионалното направление и не е установено плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

Давам своята **положителна** оценка на кандидатурата.

С оглед всичко гореизложено, убедено гласувам „за“ и призовавам почитаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ да избере Павел Николов Павлов на академичната длъжност „професор“ в научна област Хуманитарни науки, професионално направление 2.4. Религия и теология (Въведение в История на Църквата с История на БПЦ).

.....

(проф. д-р Ал. Омарчевски)